

A black and white photograph of a person wearing a dark, button-down shirt, holding an open Bible with both hands. The person's face is not visible, and the background is a plain, light color. The Bible is open, showing the pages and the spine. The lighting is soft, highlighting the texture of the shirt and the pages of the Bible.

How should the Bible be read?

Hvem bestemmer hvordan bibelen skal leses? Dette er ett av de mest aktuelle spørsmålene i vår tid. Hvordan du leser bibelen vil nemlig være avgjørende for hvilke svar du får. I en serie på tre artikler vil Knut Osland hjelpe oss til gode prinsipper for bibelfortolkning.

Her er del 2 av 3.

Ble jorda skapt på 6 dager? Har damer snakkeforbud på kristne møter? Hvorfor er det så mange motsigelser i Bibelen? Hvem har den rette tolkningen? Her får du Bibelens egne tolkningsnøkler.

HVILKE NØKLER VELGER VI? Spørsmåla er mange og meningene er enda flere. Bibelen kan tolkes på mange måter. Fins det en rett tolkning av Bibelen? Bevisst eller ubevisst legger alle som leser Bibelen noen tolkningsnøkler til grunn. Hvilke nøkler vi bruker avgjør hvilke dører som åpner seg. Hva slags tolkning vi ender opp med, får store konsekvenser for våre liv. Problemene kommer når vi velger våre egne tolkningsnøkler, og ikke tar hensyn til Bibelens egne.

GUDS ELLER GAMLE UNGKARERS ORD?

”Paulus var en gammel ungar og barn av sin tid, så vi kan ikke ta hans kvinnesyn på alvor” sa en kristen leder i en kommentar. ”Salomo var visst litt deprimerert da han skrev Forkynnerens Bok” var det en annen som sa. Slike uttalelser viser at man stoler mer på sitt eget hode enn Bibelen. Hvis Bibelen ikke er Guds Ord, men bare inneholder Guds Ord, ender man til slutt opp kun med karta og tilleggga. For hvem skal bestemme hvilke avsnitt

som er inspirert av Gud og hvilke avsnitt som er gamle ungarers meninger? Bibelen gjør krav på å være Guds ufeilbarlige Ord. ”Hver bok i Skriften er innblåst av Gud” (1). Ikke en eneste bokstav eller prikk skal forgå – før alt er skjedd, sa Jesus (2). Med et annet utgangspunkt, kommer vi garantert til å ende opp med feil tolkninger!

INGEN EGNE TOLKNINGER!

Det krever en viss kyndighet og trygghet for å komme ut med rett tolkning av Bibelen. ”Det er noen ting der som er vanskelig å forstå, og de ukyndige og usikre fordreier dette” (3). Det viktigste er imidlertid å forstå at vi er totalt avhengige av Guds Ånd for å forstå Bibelen rett. Ingen av oss er i stand til å tolke Bibelen selv: ”Men dere må framfor alt vite at en ikke kan tyde noe profetord i Skriften på egen hånd. For aldri ble noen profeti båret fram fordi et menneske ville det, men drevet av Den hellige ånd talte mennesker ord fra Gud (3).” Det gode er at Guds Ånd, som inspirerte dem som skrev Bibelen, vil inspirere oss når vi leser (4).

DEN RETTE HOLDNINGEN

I 2. Korinterbrev 3, forklarer apostelen Paulus hvordan jødene kunne lese Det gamle testamentet så nøye uten å oppfatte budskapet: Det lig-

ger et slør over hjertene deres når de leser! ”Men når de vender om til Herren, blir sløret tatt bort (v. 16).” Når vi snur oss bort fra våre egne meninger, og bøyer oss for Gud, vil Han åpne Skriftene for oss. Her er holdningen vi må ha for virkelig å lære Gud å kjenne: ”Min sønn, ta imot mine ord, og ta vare på mine bud, så du lytter til visdommen og prøver å forstå med hele ditt sinn. Ja, bare kall på forstanden, og rop med høy røst etter innsikt. Let etter den som om det var sølv, grundig som når en graver etter skatter. Da skal du skjønne hva gudsfrykt er, og vinne kjennskap til Gud (5).”

6 VIKTIGE TOLKNINGSNØKLER

Her er seks viktige tolkningsnøkler du kan bruke når du skal forstå Bibelen:

1. Bibelen handler om Jesus.
2. Bibelen er skrevet for oss.
3. Bibelen forklarer selv Bibelen.
4. Det finnes en progressiv åpenbaring.
5. Bibelen inneholder flere ulike språk og sjangere.
6. Vi er avhengige av å bli grepet av Ånden i Ordet

I denne utgaven av FOLK skal vi ta for oss fortolkningsnøkkel 3 og 4.

NØKSEL 3: La Bibelen forklare

Bibelen. Når man baserer sine tolkninger på løsevne bibelord, ender man opp med de underligste konklusjoner. Skal vi trekke rette slutninger, må vi bruke hele bibelen.

I 1. Korinterbrev 14 finner vi disse omdiskuterte ord: "Som i alle de hellige menigheter skal kvinnene tie når menigheten samles. Det er ikke tillatt for dem å tale (1)." Betyr det at kvinner har taleforbud på kristne møter? Har man ikke lært å se bibelord i sammenheng, kan det se slik ut. Tar man hensyn til hva resten av bibelen sier om emnet, forstår man at det må være en viss type snakking Paulus vil til livs. Vi trenger nemlig ikke bla mange sider - i det samme brevet - for å finne retningslinjer for kvinner som ber eller taler profetisk på møter (2). Hvordan kan de tale profetisk hvis de har taleforbud? Når vi anvender prinsippet om å la bibelen forklare bibelen, finner vi ingen støtte for tanken om taleforbud. Tvert imot! Vi finner at skaren av kvinner som bringer gledesbudskapet fram i offentlighet er stor: "Herren sender et ord, og stor er skaren av kvinner som kommer med gledesbud (3)"

SUMMEN AV GUDS ORD

Når en vet at Bibelen er skrevet av 40 forfattere i en periode på 1500 år, er det intet mindre enn et mirakel at den framstår som én bok, uten selvmotsigelser. For å vite hva Gud mener om en bestemt sak, må man være sikker på at man har fått med seg alt han har å si om emnet. "Summen av dine ord er sannhet", sier Bibelen (4). Bibelen sier selv at det er ting der som er vanskelig å forstå (5). Derfor må man alltid tolke det uklare i lys av det klare. Man må tolke det perifere i lys av det sentrale og det kompliserte i lys av det enkle.

PAULUS BRUKER NØKKELEN

Det nye testamentets forfattere bruker selv denne tolkningsnøkkelen flittig. I Romerbrevet finner vi flere eksempler. Vi skal nevne ett: I kapittel 4 siterer Paulus fra Salme 32,1: "Salig er de som har fått sine lovbrudd tilgitt og sine synder skjult. Salig er det mennesket som Herren ikke tilregner synd." Siden mange av hans lesere tenker at denne

saligheten er forbeholdt jøder – de som er omskåret - bruker han et annet skriftsted, 1. Mosebok 15,6, for å vise at det ikke stemmer: "Abraham trodde Gud, og derfor regnet Gud ham som rettferdig." Siden Gud erklærte Abraham rettferdig før han ble omskåret, må det bety at alle hedninger som tror, blir regnet som rettferdige for Gud, argumenterer apostelen.

JOHANNES ÅPENBARING

Johannes Åpenbaring har blitt tolket på mange underlige måter. Vi skal komme tilbake til noen av dem når vi berører de ulike språklige sjangere i Bibelen. Her skal vi konsentrere oss om det faktum at i denne vesle boka er det nærmere 400 referanser til Det gamle testamente. Det betyr at det er umulig å forstå Johannes Åpenbaring uten å kjenne de skriftene som symbolikken og bildebruken er hentet fra. På samme måte er det umulig å komme ut med rette tolkninger av Det gamle testamente uten å se det i lys av NT. Men det kommer vi tilbake til i neste artikkel.

1. 1 Vers 33-38

2. 1.Korinterbrev 11,1-16

3. Salme 68, 12. I en engelsk utgave av Bibelen (Basic English 1964) står det slik: "The Lord gives the word; great is the number of the women who make it public."

4. Salme 119, 160

5. 2.Peter 3,16

NØKKELE 4: Vær klar over at Bibelen inneholder progressiv åpenbaring. Hvorfor holder ikke kristne Moseloven? Hvordan kan vi si at vi tror på hele Bibelen når vi omtolker Det gamle testamente? Hensynet til progressiv åpenbaring er den fjerde tolkningsnøkkelen.

Bibelen er én bok, men er delt inn i Det gamle og Det nye testamente. For å forstå Bibelen må vi se sammenhengen mellom disse testamentene /paktene Bibelen beskriver. Ordet "testamente" betyr nemlig pakt. Det gamle testamente er "den gamle pakts bøker" (1) og må leses i lys av den nye pakts bøker.

TO PAKTER

Gud forholder seg til folk på grunnlag av pakt. Pakt er en avtale eller overenskomst, men mye mer enn det. Alle bud og forskrifter vi finner i Det gamle testamente er knyttet opp til pakten Gud gjorde med israelfolket. Den gamle pakt var lovens pakt. Men Gud varslet folket tidlig om at det ville komme en ny pakt. Den ville være annerledes og bygd på helt andre premisser. Den nye pakt er nådens pakt. Alt i den gamle pakt pekte fram mot den nye og bedre pakten. Grunnlaget for den nye pakten er det Jesus gjorde for oss i sin død og oppstandelse.

DEN GAMLE PAKT GJELDER IKKE LENGER!

Da Gud introduserte sin nye pakt, avsluttet han dermed den gamle. "Når Gud taler om en ny pakt, har han dermed sagt at den første er foreldet. Og det som blir gammelt og foreldet, vil snart være borte (2)." Grunnen til at vi ikke følger ordningene og forskriftene i den gamle pakt, er at de faktisk ikke gjelder lenger. Dermed må vi lese Det gamle testamente på en helt ny måte! Alt er Guds Ord til oss, men det må forstås ut fra den nye pakten!

JESUS OG PAULUS

Jesus slo fast at han ikke var kommet for å oppheve Det gamle testamente, men for å oppfylle (3). Han oppfylte alle Guds krav, og ble dermed "lovens ende for hver den som tror (4)". Fordi Jesus introduserte en ny pakt, begynte han å

omtolke gammeltestamentlige skriftord: ”Dere har hørt det er sagt, men jeg sier dere.” Paulus var en av dem som fikk ny åpenbaring av Guds mysterium (5). Det er det vi mener med ”progressiv åpenbaring”; lyset blir klarere utover i Bibelen.

7 BILDER

Det fins hundrevis av eksempler på hvordan Det nye testamente omtolker Det gamle. La meg gi deg 7 eksempler:

- Hagar er et bilde på den gamle pakt og Sara på den nye (6)
- Fysisk omskjærelse er et bilde på indre forandring (7)
- Sløret Moses la over ansiktet er et bilde på åndelig blindhet (8)
- Jerusalem er et bilde på Guds rikes fellesskap (9)
- Ofringene er et bilde på kristnes lovprisning av Gud (10)
- De ti bud på steintavlene er et bilde på evangeliet i hjertene (11)
- Å brenne offeret utenfor leiren er et bilde på forkastelsen av Jesus (12)

JESUS I MOSEBØKENE

Vi har allerede slått fast at hele Bibelen

handler om Jesus. Her er 7 bilder på Jesus i Mosebøkene:

- Han er Abrahams ætt som velsignelsen er knytta til (12)
- Han er himmelstigen Jakob drømte om (13)
- Han er påskelammet som ble slaktet (14)
- Han er kobberslangen som folket kunne se på og bli helbredet (15)
- Han er mannaen som israelfolket spiste i ørkenen (16)
- Han er klippen som israelfolket drakk av (17)
- Han er soningsstedet (nådestolen) der Gud talte til folket (18)

1. 2.Korinterbrev 3,14
2. Hebreerne 8,13
3. Matteus 5,17
4. Romerne 10,4
5. Efeserne 3,4-5
6. Galaterne 4,24
7. Romerne 2,29
8. 2. Korinterbrev 3,13-18
9. Hebreerbrevet 11,10. 12,22. 13,14.
10. 2. Korinterbrev 3,3
11. Hebreerbrevet 13,11-13

12. 1. Mosebok 12,3 og Galaterne 3,16
13. 2. Mosebok 12,3-6 og 1. Korinterbrev 5,7
14. 1. Mosebok 28,12 og Johannes 1,52
15. 4. Mosebok 21,9 og Johannes 3,14
16. 2. Mosebok 16,11-15 og Johannes 6,32-36
17. 2. Mosebok 17,6 og 1. Korinterbrev 10,4
18. 2. Mosebok 25,21-22 og Romerne 3,25 (2005)

KNUT OSLAND
WWW.GUDERGOD.NO